

Kieswetgeving

De wet van 14 april 2009 brengt verschillende wijzigingen aan wat de verkiezingen betreft:

Er werden nieuwe bepalingen tot wijziging van de verschillende kieswetten (doc. Kamer nr. 1798 en 1799 – doc. Senaat nr. 1252 en 1253) gestemd in het federaal Parlement en deze waren van toepassing voor de verkiezingen van 7 juni 2009. De bepalingen van deze wetten van 14 april 2009 werden gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad van 15 april 2009.

Langs de ene kant werden wijzigingen^[1] aangebracht aan het organisatieproces van de verkiezingen van het Europees Parlement en de Gewest- en Gemeenschapsparlamenten, welke wijzigingen identiek waren aan deze aangebracht door de wet van 13 februari 2007 (Belgisch Staatsblad van 7 maart 2007) aan het Kieswetboek voor de federale verkiezingen.

Langs de andere kant werden nieuwe bepalingen opgenomen in de kieswetgeving, waardoor bepaalde vernieuwingen werden ingevoerd.

Bijvoorbeeld:

a) De afschriften van de kiezerslijst die ter beschikking van de politieke partijen en de kandidaten gesteld worden, mogen het identificatienummer van het Rijksregister van de natuurlijke personen niet vermelden, en dit omwille van de bescherming van de persoonlijke levenssfeer; de twee exemplaren van deze lijst worden afgegeven aan de politieke partijen op digitale drager of op papier (of op elk van beide dragers).

b) De uitbreiding van de lijst met beroepen die eerst in aanmerking komen voor de aanwijzing in de functie van voorzitter van een stem- of stemopnemingsbureau of bijzitter in een stemopnemingsbureau

Zo heeft de gewijzigde lijst bepaalde praktijken die reeds verschillende jaren gebruikt worden (oproeping van de gerechtsdeurwaarders om in de genaamde hoedanigheid te zetelen) officieel gemaakt. Deze nieuwe lijst maakt het voor de gemeenten eveneens mogelijk om reserves aan te leggen met personen die vrijwillig een functie willen uitoefenen in een kiesbureau. *Wat de vrijwilligers betreft, hebben 2039 personen zich opgegeven bij de verkiezingen van 7 juni 2009 om een functie uit te oefenen in een stem- of stemopnemingsbureau. Gezien de korte termijnen voor de burgers om zich kandidaat te stellen, mag dit aantal beschouwd worden als een aanmoediging voor de toekomst.*

c) de versoepeling van de modaliteiten voor stemming bij volmacht voor de kiezers die een plezierverblijf in het buitenland inroepen op de datum van de verkiezingen. Deze kiezers wordt nu de mogelijkheid geboden om hun afwezigheid door een eenvoudige verklaring op erewoord te staven, indien zij geen bewijsstuk kunnen voorleggen dat hun afwezigheid uit het Rijk aantoon.

Uit een studie die gevoerd werd door de Directie van de Verkiezingen bij de verkiezingen van 7 juni 2009, bleek dat op een staal van 16 kantons (zowel traditioneel als elektronisch en verspreid over het hele land) dat 445.356 kiezers vertegenwoordigt, 6.275 volmachten werden gebruikt, d.w.z. 1,4 % van het aantal ingeschreven kiezers.

Zevenenveertig gemeenten van het land, die in totaal 404.804 kiezers vertegenwoordigen, hebben ons gegevens bezorgd over het gebruik van de verklaring op erewoord. 1861 verklaringen op erewoord werden ingediend bij deze gemeentebesturen op een totaal van 4819 attesten die afgegeven werden in het kader van de stemming bij volmacht wegens verblijf in het buitenland. D.w.z. 38,61% verklaringen op erewoord op het geheel van deze attesten.

d) de bevestiging van de regel volgens dewelke de kandidaat die zich zowel als titularis als opvolger voorstelt, niet als gekozen opvolger verklaard kan worden als hij reeds als gekozen titularis werd aangewezen

e) de aanbrenging van de gemeentezegel als standaardprocedure op de voordrachtsakte van de kandidaten door de kiezers om de hoedanigheid van kiezer van deze voordragende kiezers te certifiëren

f) het geven van een opleiding aan de voorzitters van de stem- en stemopnemingsbureaus door het kantonhoofdbureau.

g) Ten slotte schrapt een nieuwe bepaling het automatisme dat bestond tussen de veroordeling van de kiezer en de definitieve ontzetting uit of de tijdelijke schorsing van het stemrecht die hieruit voortvloeit voor de veroordeelde. Dit automatisme werd reeds veroordeeld door het Arbitragehof (arrest nr. 185/2005 van 14 december 2005). De nieuwe bepaling voorziet dat de strafrechter zich vanaf nu expliciet moet uitspreken over de vraag of de persoon die hij veroordeeld heeft voor een misdaad of een delict, als bijkomende straf bij deze veroordeling ook uit zijn kiesrecht ontzet moet worden en, zo ja, moet hij de duur van deze uitsluiting opnemen in het veroordelend vonnis: voor een criminele straf, levenslang of voor een termijn van twintig tot dertig jaar (artikel 31 van het Strafwetboek zoals gewijzigd bij de wet van 14 april 2009), of van tien tot twintig jaar (artikel 32 van het Strafwetboek); voor een termijn van vijf tot tien jaar in geval van een correctionele gevangenisstraf (artikel 33 en nieuw artikel 33bis van het Strafwetboek). Overeenkomstig de les die getrokken kan worden uit het voormelde arrest van het Arbitragehof, moet de rechter nu dus systematisch een evenwicht zoeken tussen de bezorgdheid dat onwaardige burgers weg moeten blijven van de stembus, en die om hen niet op overdreven wijze van een recht dat zo fundamenteel is als het stemrecht te ontfemen.

Deze nieuwe bepaling geldt voor alle veroordeling die voorkomen na de publicatie in het Belgisch Staatsblad van de wet van 14 april 2009, d.w.z. vanaf 15 april 2009. De lopende ontzettingen uit en schorsingen van het kiesrecht zullen behouden worden.

[1] Digitaal doorsturen van de processen-verbaal, digitaal doorsturen van de gegevens vanuit de kieshoofdbureaus, nummering van de kandidaten op de stembiljetten en de geautomatiseerde stemschermen, verlaging naar 18 jaar van de leeftijd om lid van een stembureau te kunnen zijn en aanwijzing van bijzitters en plaatsvervangende bijzitters van de stembureaus door de voorzitter van het kantonbureau, inschrijving op de kiezerslijst van hun rijksregisternummer (identificatienummer van het Rijksregister van de natuurlijke personen)